

DZIAŁALNOŚĆ KNP PAN

MIROSLAW KOWALSKI
ORCID: 0000-0003-2960-8258
Uniwersytet Zielonogórski
E-mail: M.Kowalski@ipp.uz.zgora.pl

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOMITETU NAUK PEDAGOGICZNYCH POLSKIEJ AKADEMII NAUK W ROKU 2020

Komitet Nauk Pedagogicznych działa przy Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych Polskiej Akademii Nauk. Komitet kontynuuje tradycje i czerpie inspirację z działalności Komitetu poprzednich kadencji. Komitet Nauk Pedagogicznych PAN jest ciałem doradczym i opiniodawczym, reprezentującym krajowe środowisko naukowe w zakresie swoich kompetencji merytorycznych. Jako organ przedstawicielski naukowców podejmuje działania na rzecz nauk pedagogicznych, środowiska naukowego oraz oświatowego.

* * *

Inauguracyjne, plenarne posiedzenie KNP PAN kadencji 2020–2023¹ odbyło się 25 lutego 2020 roku w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie. W czasie posiedzenia wręczono powołania członkom Komitetu, dokonano wyboru przewodniczącego, zastępców przewodniczącego oraz członków Prezydium Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN. I tak, **przewodniczącą KNP PAN została wybrana prof. dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska, wiceprzewod-**

¹ Uchwały (opinie, stanowiska) podejmowane w trakcie posiedzeń plenarnych Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN oraz posiedzeń komisji i sekcji Komitetu zostały zaprezentowane w kolejnej części sprawozdania.

niczącymi KNP: prof. dr hab. dr h.c. multi Stefan M. Kwiatkowski oraz prof. dr hab. Roman Leppert. Członkami Prezydium KNP zostali wybrani: prof. dr hab. Barbara Kromolicka, prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz, prof. dr hab. Marzenna Zaorska.

Kolejne posiedzenie plenarne Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN odbyło się 26 czerwca 2020 roku w formule wideokonferencji przy wykorzystaniu systemu MS TEAMS. Otwarcia posiedzenia dokonali: Dziekan Wydziału I PAN, prof. dr hab. Andrzej Buko oraz przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska.

W części naukowej posiedzenia – w czasie trwającej pandemii koronawirusa COVID-19 – wysłuchano wystąpień:

- wiceprzewodniczącego KNP prof. dra hab. Stefana M. Kwiatkowskiego nt.: *Gospodarcze i społeczne skutki pandemii koronawirusa COVID-19. Implikacje dla edukacji*;
- Wielkopolskiej Kurator Oświaty oraz członkini Komisji Europejskiej (grupa robocza: Szkolnictwo) mgr Elżbiety Leszczyńskiej nt.: *Wyzwania edukacyjne dla szkół w kontekście polityki oświatowej państwa, Unii Europejskiej oraz sytuacji pandemii*.

Po wystąpieniach przeprowadzono dyskusję na temat poruszanych zagadnień.

W części organizacyjnej posiedzenia m.in. omówiono działalność komitetów PAN w świetle ustawy o Polskiej Akademii Nauk oraz podjęto uchwały powołujące specjalistów KNP PAN, sekcje, komisje, zespoły zadaniowe. Specjalistami KNP PAN zostali wybrani: prof. dr hab. Wiesław Ambrozik; prof. dr hab. Józefa Bałachowicz; dr hab. Wioleta Danilewicz, prof. UW; prof. dr hab. Ryszard Gerlach; prof. dr hab. Elżbieta Kowalska-Dubas; prof. dr hab. Renata Nowakowska-Siuta; prof. dr hab. Magdalena Piorunek; prof. dr hab. Ewa Ogrodzka-Mazur; dr hab. Jacek Pyżalski, prof. UAM; prof. dr hab. Ewa Syrek. Powołano następującą strukturę oraz przewodniczących KNP PAN²: Komisja ds. Nagród, Patronatów i Konkursów (prof. dr hab. Mirosław J. Szymański – przewodniczący); Komisja ds. Czasopism i wydawnictw (prof. dr hab. Krzysztof Rubacha – przewodniczący); Komisja ds. Polityki Oświatowej (prof. dr hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz – przewodnicząca); Komisja ds. Polityki Szkolnictwa Wyższego i Ewaluacji Osiągnięć Naukowych (prof. dr hab. Barbara Kromolicka – przewodnicząca); Komisja ds. Rozwoju Młodych Naukowców (prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak – przewodnicząca); Komisja ds. Informacji (dr hab. Mirosław Kowalski, prof. UZ – przewodniczący); Komisja ds. Wspierania Doktorantów i Habilitantów (prof. dr hab. Zbyszko Melosik – przewodniczący); Komisja ds. Współpracy Międzynarodowej (prof. dr hab. Agnieszka Gromkowska-Melosik – przewodnicząca);

² Proces powołań (struktury i stanowisk) zakończył się na kolejnym posiedzeniu plenarnym Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk w dniu 14 lipca 2020 roku.

Sekcja Pedagogiki Szkoły (prof. dr hab. Mirosław J. Szymański – przewodniczący); Sekcja Historii Pedagogiki (prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz – przewodnicząca); Sekcja Pedagogiki Chrześcijańskiej (ks. prof. dr hab. Marian Nowak – przewodniczący); Sekcja Pedagogiki Kultury i Edukacji Międzykulturowej (prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz – przewodniczący); Sekcja Pedagogiki Medialnej (dr hab. Maciej Tanaś, prof. APS – przewodniczący); Sekcja Kultury Popularnej (prof. dr hab. Zbyszko Melosik – przewodniczący); Sekcja Pedagogiki Ogólnej (prof. dr hab. Roman Leppert – przewodniczący); Sekcja Pedagogiki Pracy (prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski – przewodniczący); Sekcja Pedagogiki Młodzieży (prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska – przewodnicząca); Sekcja Pedagogiki Specjalnej (prof. dr hab. Marzenna Zaorska – przewodnicząca); Sekcja Pedagogiki Społecznej (prof. dr hab. Barbara Smolińska-Theiss – przewodnicząca); Sekcja Pedeutologii (prof. dr hab. Jolanta Szempruch – przewodnicząca); Sekcja Teorii Wychowania (dr hab. Mirosław Kowalski, prof. UZ – przewodniczący); Sekcja Metodologii Badań Pedagogicznych (prof. dr hab. Krzysztof Rubacha – przewodniczący); Sekcja Pedagogiki Krytycznej (prof. dr hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz – przewodnicząca); Sekcja Pedagogiki Sztuki (prof. dr hab. Dariusz Kubinowski – przewodniczący); Sekcja Pedagogiki Resocjalizacyjnej (prof. dr hab. Wiesław Ambrozik – przewodniczący); Sekcja Poradnictwa Pedagogicznego (prof. dr hab. Magdalena Piorunek – przewodnicząca); Sekcja Edukacji Elementarnej (prof. dr hab. Józefa Bałachowicz – przewodnicząca); Sekcja Andragogiki (prof. dr hab. Ryszard Gerlach – przewodniczący); Sekcja Gerontologii (prof. dr hab. Elżbieta Kowalska-Dubas – przewodnicząca); Zespół zadaniowy ds. wypracowania alternatywnych – wobec obowiązkowych egzaminów zewnętrznych – metod oceniania uczniów (dr hab. Bogusława Dorota Gołębiak, prof. DSW – przewodnicząca).

Trzecie posiedzenie plenarne Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN odbyło się 14 lipca 2020 roku w formule wideokonferencji przy wykorzystaniu systemu MS TEAMS. Otwarcia posiedzenia oraz wprowadzenia dokonała przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska.

W części naukowej posiedzenia – w czasie trwającej pandemii koronawirusa COVID-19 – wysłuchano wystąpień:

- prof. dra hab. dr h.c. multi Bogusława Śliwerskiego (Uniwersytet Łódzki) nt.: *O badaniach edukacji w czasie pandemii*;
- dra hab. Jacka Pyżalskiego, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Specjalista KNP PAN) nt.: *Edukacja zdalna w Polsce w czasie pandemii. Perspektywa uczniów, rodziców i nauczycieli – wystąpienie*.

Po wystąpieniach przeprowadzono dyskusję na temat poruszanych zagadnień.

Kolejne, czwarte posiedzenie plenarne Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN odbyło się 23 października 2020 roku w formule wideokonferencji przy wykorzy-

staniu systemu MS TEAMS. Otwarcia posiedzenia oraz wprowadzenia dokonała przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska.

W części naukowej posiedzenia – w czasie trwającej pandemii koronawirusa COVID-19 – wysłuchano wystąpień:

- prof. dr hab. Bogumiły Kaniewskiej (przewodnicząca Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich, Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) nt.: *Funkcjonowanie szkolnictwa wyższego w czasie pandemii: problemy i wyzwania – wystąpienie*;
- prof. dra hab. Zbyszko Melosika (członek KNP PAN, Prorektor kierujący Szkołą Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza) nt.: *Tożsamość naukowca i sukces akademicki: między statusem biograficznym a formalną ewaluacją – wystąpienie*.

Po wystąpieniach przeprowadzono dyskusję na temat poruszanych zagadnień.

Ostatnie, piąte posiedzenie plenarne Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN odbyło się 17 listopada 2020 roku w formule wideokonferencji przy wykorzystaniu systemu MS TEAMS. Otwarcia posiedzenia oraz wprowadzenia dokonała przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska.

W trakcie posiedzenia:

- omówiono działalność komitetów PAN w świetle prawa PAN oraz proponowane regulacje dotyczące podejmowania uchwał KNP PAN;
- zaprezentowano przygotowane opinie na temat projektów: ustaw, rozporządzeń zredagowanych przez sekcje/komisje KNP PAN na zlecenie organów rządowych – w ramach konsultacji społecznych oraz przyjęto stanowisko dotyczące trybu przygotowania i ogłoszenia komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie wykazu wydawnictw.

* * *

W roku 2020 Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk (oraz sekcje i komisje Komitetu) przyjął opinie i stanowiska oraz wystosował oświadczenia, petycje i listy³:

- OPINIA Sekcji Pedagogiki Szkoły KNP PAN dotycząca obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe (31.01.2020 r.);

³ Wybrane uchwały, opinie Komitetu (Prezydium KNP PAN) wypracowane w roku 2020 umieszczono na końcu sprawozdania. Natomiast wszystkie opinie, stanowiska oraz oświadczenia, petycje i listy KNP PAN umieszczono na stronie domowej/internetowej Komitetu – <https://knped.pan.pl>.

- OPINIA Komisji ds. Polityki Szkolnictwa Wyższego i Ewaluacji Osiągnięć Naukowych KNP PAN odnosząca się do projektu Polityka Naukowa Państwa;
- PETYCJA KNP PAN do Prezydenta RP Andrzeja Dudy w sprawie odwołania egzaminów zewnętrznych w czasie pandemii COVID-19 (25.03.2020 r.);
- LIST OTWARTY KNP PAN do premiera Matusza Morawieckiego oraz ministrów: Dariusza Piontkowskiego i Marka Zagórskiego w sprawie dostępu uczniów do infrastruktury informatycznej umożliwiającej edukację zdalną w czasie pandemii COVID-19 (31.03.2020 r.);
- PETYCJA KNP PAN i jego Zespołu Pedagogiki Specjalnej do Ministra Edukacji Narodowej w sprawie modyfikacji zapisów IPET-ów (28.05.2020 r.);
- OPINIA Sekcji Pedagogiki Pracy KNP PAN o dokumencie Ministerstwa Edukacji Narodowej „Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)” (projekt z dnia 30.06.2020 r.) w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli szkół za granicą (27.07.2020 r.);
- OPINIA Sekcji Pedagogiki KNP PAN o projekcie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej (projekt z dnia 16.07.2020 r.) w sprawie upoważnienia dyrektora Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą (29.07.2020 r.);
- OPINIA Sekcji Pedagogiki KNP PAN o projekcie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej (projekt z dnia 16.07.2020 r.) w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli szkół za granicą (29.07.2020 r.);
- OŚWIADCZENIE Prezydium Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk w sprawie poparcia Oświadczenia Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara po wydarzeniach 7 sierpnia br. w Warszawie (09.08.2020 r.);
- OŚWIADCZENIE KNP PAN w sprawie poparcia Komitetu dla Apelu Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich o zaniechanie wypowiedzi w przestrzeni publicznej stygmatyzujących jakiegokolwiek jednostki ludzkie i grupy społeczne (23.10.2020 r.);
- OPINIA Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego KNP PAN w ramach konsultacji prowadzonych przez Ministerstwo Edukacji Naukowej w sprawie wniosku o włączenie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji kwalifikacji rynkowej *Prowadzenie mediacji w oświacie* (13.11.2020 r.);
- OPINIA Komisji ds. Polityki Oświatowej KNP PAN o projekcie rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki (projekt z dnia 29.10.2020 r.) w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2021 (13.11.2020 r.);

- OPINIA Sekcji Pedeutologii KNP PAN w sprawie projektu rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu i warunków przyznawania świadczeń przysługujących nauczycielom polskim skierowanym lub delegowanym do pracy za granicą (17.11.2020 r.);
- STANOWISKO KNP PAN w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego trybu przygotowania i ogłoszenia komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie sporządzania przez Ministra Edukacji i Nauki wykazu wydawnictw naukowych (17.11.2020 r.);
- OPINIA w sprawie projektu wsparcia dla czasopism przygotowana przez Komisję ds. Czasopism i Wydawnictw KNP;
- w pierwszych dniach stycznia 2021 roku wypracowane zostały opinie, których przedmiot merytoryczny był omawiany m.in. na grudniowym posiedzeniu Prezydium. Dotyczy to OPINII na temat projektu rozporządzenia w sprawie programu „Rozwój czasopism naukowych”, przygotowanej przez Komisję ds. Czasopism i Wydawnictw Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN (07.01.2021 r.).

* * *

Skład osobowy i struktura organizacyjna Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN kadencji 2020–2023 (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Przewodnicząca KNP:

prof. dr hab. Agnieszka CYBAL-MICHALSKA

Honorowy Przewodniczący KNP:

prof. dr hab. dr h.c. multi Tadeusz LEWOWICKI

Wiceprzewodniczący KNP:

prof. dr hab. dr h.c. multi Stefan M. KWIATKOWSKI

prof. dr hab. Roman LEPPERT

Prezydium KNP:

prof. dr hab. Barbara KROMOLICKA

prof. dr hab. Jerzy NIKITOROWICZ

prof. dr hab. Marzenna ZAORSKA

Sekretarz KNP PAN:

prof. dr hab. Marzenna ZAORSKA

Członek PAN:

prof. dr hab. dr h.c. multi Zbigniew KWIECIŃSKI, czł. rzecz. PAN

Członkini honorowa KNP:

prof. dr hab. Irena WOJNAR

Członkowie KNP:

prof. dr hab. Maria CZEREPANIAK-WALCZAK
prof. dr hab. Zenon GAJDZICA
dr hab. Bogusława Dorota GOŁĘBNIAK, prof. DSW
prof. dr hab. Agnieszka GROMKOWSKA-MELOSIK
prof. dr hab. Ewa JAROSZ
prof. dr hab. Dorota KLUS-STĄŃSKA
prof. dr hab. Marek KONOPCZYŃSKI
dr hab. Mirosław KOWALSKI, prof. UZ
prof. dr hab. Amadeusz KRAUSE
prof. dr hab. Dariusz KUBINOWSKI
prof. dr hab. dr h.c. Zbyszko MELOSIK
ks. prof. dr hab. Marian NOWAK
prof. dr hab. Mirosława NOWAK-DZIEMIANOWICZ
dr hab. Inetta NOWOSAD, prof. UZ
prof. dr hab. Tadeusz Andrzej PILCH
prof. dr hab. Andrzej RADZIEWICZ-WINNICKI
prof. dr hab. Krzysztof RUBACHA
prof. dr hab. Barbara SMOLIŃSKA-THEISS
prof. dr hab. Mirosław SOBECKI
prof. dr hab. Jolanta SZEMPRUCH
prof. dr hab. Władysława SZULAKIEWICZ
prof. dr hab. Mirosław J. SZYMAŃSKI
dr hab. Maciej TANAŚ, prof. APS
prof. dr hab. Danuta URBANIAK-ZAJĄC

Specjaliści KNP:

prof. dr hab. Wiesław AMBROZIK
prof. dr hab. Józefa BAŁACHOWICZ
dr hab. Wioleta DANILEWICZ, prof. UwB
prof. dr hab. Ryszard GERLACH
prof. dr hab. Elżbieta KOWALSKA-DUBAS
prof. dr hab. Renata NOWAKOWSKA-SIUTA
prof. dr hab. Magdalena PIORUNEK
prof. dr hab. Ewa OGRODZKA-MAZUR
dr hab. Jacek PYŻALSKI, prof. UAM
prof. dr hab. Ewa SYREK

Sekretarz organizacyjno-techniczny KNP:

dr hab. Mirosław KOWALSKI, prof. UZ

* * *

PLAN PRACY Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk (kadencja 2020–2023)

Plan pracy Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN obejmuje:

- 1) integrację środowiska naukowego pedagogów i podtrzymywanie świadomości społecznego znaczenia pedagogiki jako nauki oraz społecznej odpowiedzialności pedagogów;
- 2) uchwalenie regulaminu Komitetu Nauk Pedagogicznych;
- 3) powołanie sekcji, komisji i zespołów zadaniowych przy KNP PAN na kadencję 2020–2023;
- 4) zwoływanie i organizowanie posiedzeń plenarnych Komitetu oraz posiedzeń Prezydium Komitetu;
- 5) działania organizacyjne związane z koordynowaniem aktywności Komitetu, jego sekcji, komisji i zespołów;
- 6) podejmowanie istotnych problemów nauk pedagogicznych poprzez organizowanie/współorganizowanie dyskusji, konferencji naukowych, obrad (w tym otwartych posiedzeń Komitetu z udziałem rektorów, dziekanów, wydziałów nauk pedagogicznych i studiów edukacyjnych) oraz udział w Ogólnopolskim Zjeździe Pedagogicznym PTP w 2022 roku;
- 7) wypowiedzanie się w sprawach polityki naukowej państwa, problemów szkolnictwa wyższego, promowanie dobrych praktyk dotyczących jakości badań, dydaktyki oraz etycznych aspektów aktywności naukowej;
- 8) poddawanie analizie zjawisk istotnych dla przyszłości nauk pedagogicznych (szczególnie kierunków rozwoju i priorytetów badawczych w zakresie nauk pedagogicznych) i współpraca w tym zakresie z organami rządowymi (głównie w obrębie MNiSW i podległych jemu agend: NCN, NCBiR, NPRH, PKA oraz MEN), samorządowymi, towarzystwami naukowymi, stowarzyszeniami, krajowymi i zagranicznymi organizacjami naukowymi;
- 9) współdziałanie w upowszechnianiu wyników badań i prac naukowych z zakresu nauk pedagogicznych, we wprowadzaniu ich do życia społecznego i kulturalnego, między innymi przez organizowanie w tym celu dyskusji środowiskowych;
- 10) opracowywanie i przedstawianie opinii, ocen, ekspertyz naukowych i stanowisk w sprawach kluczowych dla rozwoju nauk pedagogicznych, środowiska naukowego i oświatowego;
- 11) ocenę programów kształcenia na kierunkach pedagogicznych w szkołach wyższych oraz wypowiedzanie się w sprawach kształcenia kadr naukowych;
- 12) współpracę ze środowiskiem naukowym: uczelnie, komitety i instytuty naukowe PAN oraz inne instytucje naukowo-badawcze;

- 13) wspieranie rozwoju osób rozpoczynających karierę naukową, promowanie rozwoju naukowego i osiągnięć młodych badaczy, m.in. poprzez organizację kolejnych edycji Letnich Szkół Młodych Pedagogów im. Marii Duzikowej;
- 14) reprezentowanie polskiej myśli pedagogicznej poza granicami kraju;
- 15) opiniowanie kandydatów na członków korespondentów Polskiej Akademii Nauk z zakresu dyscypliny reprezentowanej przez Komitet;
- 16) wyróżnienie wybitnych uczonych oraz nauczycieli – nowatorów *Medalem Za Zasługi Dla Rozwoju Polskiej Pedagogiki*;
- 17) przyznanie *Odznak Honorowych KNP PAN*, stanowiących potwierdzenie członkostwa, pełnionych funkcji i szczególnych zasług dla Komitetu z tytułu realizacji statutowych celów i zadań KNP PAN;
- 18) zgłaszanie i opiniowanie wniosków do nagród naukowych z zakresu nauk pedagogicznych, w tym nominowanie najlepszych publikacji w Konkursie PAN o nagrodę im. Władysława Spasowskiego;
- 19) ocenę i wypowiedzanie się w sprawach poziomu i potrzeb wydawnictw naukowych w zakresie nauk pedagogicznych, prowadzenie działalności wydawniczej w szczególności wydawanie czasopism KNP PAN oraz patronowanie uczelnianym periodykom naukowym;
- 20) podejmowanie aktualnych problemów zgłaszanych przez środowisko naukowe, społeczne i oświatowe;
- 21) występowanie z wnioskami o finansowanie ze środków DUN PAN konferencji i – na prośbę organizatorów – udzielanie patronatu konferencjom pedagogicznym;
- 22) podjęcie prac nad powołaniem w PAN Instytutu Pedagogiki PAN;
- 23) współpracę ze studenckim ruchem pedagogicznych kół naukowych.

* * *

Komitet Nauk Pedagogicznych PAN każdego roku stawia sobie, w ramach planu pracy, ambitne zadania, których celem jest integracja środowiska naukowego pedagogów i podtrzymywanie świadomości społecznego znaczenia pedagogiki jako nauki oraz społecznej odpowiedzialności pedagogów. Dlatego też ujęte powyżej zadania będą miały na celu m.in.: przeprowadzanie oceny stanu i potrzeb nauk pedagogicznych, przygotowywanie ekspertyz naukowych, diagnozowanie stanu oświaty, kształcenie kadr akademickich i oświatowych w dziedzinie pedagogiki, ocenianie poczynąń reformatorskich w systemie edukacji narodowej, opracowywanie nowych koncepcji i propozycji rozwiązań modelowych dotyczących oświaty, kształcenia i doskonalenia kadr naukowych w dziedzinie pedagogiki oraz kształcenia nauczycieli.

* * *

WYBRANE OPINIE, STANOWISKA KNP PAN/PREZYDIUM KNP PAN

POLSKA AKADEMIA NAUK

Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych
Komitet Nauk Pedagogicznych

Poznań, dnia 25.03.2020 r.

**Szanowny Pan
Andrzej Duda
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Prezydencie,

Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, samorządna reprezentacja pedagogów polskich, uprawniona statutowo do zabierania głosu w sprawach istotnych dla nauki, edukacji i kultury, z uwagą ale i z niepokojem śledzi zapowiedzi najwyższych władz państwowych o utrzymaniu decyzji oraz terminów przeprowadzenia powszechnych egzaminów zewnętrznych dla uczniów kończących szkoły podstawowe i średnie.

W obliczu aktualnie trwającej i niestety nasilającej się sytuacji pandemii COVID-19 pragniemy zaapelować o odwołanie egzaminów zewnętrznych dla uczniów w planowanych lub nawet nieco przesuniętych w czasie terminach. Komitet Nauk Pedagogicznych PAN wyraża bowiem pogląd, iż stawką jest tu zdrowie i życie wszystkich obywateli naszego Państwa.

Pragniemy wyraźnie zaakcentować, iż informacje płynące ze strony władz Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) o drastycznie zwiększającej krzywej zachorowań wśród przedstawicieli wszystkich grup wiekowych, opracowane przez naukowców matematyczne modele rozprzestrzeniania się pandemii koronawirusa przewidujące, że ta nadzwyczajna sytuacja może potrwać kilka miesięcy, a w stanie łagodniejszym nawet kilka lat, jak również rygory przyjmowane przez władze większości państw Europy i Świata, świadczą o powadze sytuacji, w której znalazła się ludzkość.

Biorąc pod uwagę stale wzrastające wskaźniki zachorowań oraz ofiar śmiertelnych pandemii, z którą się jako naród i społeczeństwo polskie zmagamy, jesteśmy absolutnie przekonani o konieczności zaniechania przeprowadzania egzaminów zewnętrznych. Tragiczne skutki przeprowadzenia powszechnych egzaminów w czasie pandemii są trudne do wyobrażenia, także co do ich skali oraz ewentualnych konsekwencji zarówno w perspektywie indywidualnej jak i społecznej.

Dlatego też członkowie Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN czują się zobowiązani wystosować apel, iż wycofanie się z tegorocznych powszechnych egzaminów testowych jest wobec powyższego wymagane i konieczną ochroną uczniów i nauczycieli przed tragicznymi skutkami niewyobrażalnej co do rozmiarów epidemii. Proponujemy wystawienie abiturientom szkół podstawowych i średnich świadectw ukończenia szkół z ocenami wystawionymi przez rady pedagogiczne.

Komitet wyraża przy tym przekonanie, że niezasadna jest alternatywa przeprowadzenia egzaminów zewnętrznych w formie *e-learningu*. Szczególnie niepokojący jest fakt nierównego dostępu znacznej grupy uczniów (szczególnie z mniejszych miejscowości lub mniej zamożnych środowisk) do infrastruktury informatycznej niezbędnej do zdalnego kształcenia i przeprowadzenia egzaminów w obecnej sytuacji kryzysowej. Tym samym zwracamy się również z apelem, aby nauczyciele mogli – w tym trudnym czasie -

zrezygnować z wymogu realizacji szczegółowych zapisów podstawy programowej na rzecz ogólnie rozumianej edukacji prorozwojowej. Dla szeroko pojętej edukacji i wartości egalitaryzmu w oświacie, równość w dostępie do wiedzy ma fundamentalne znaczenie dla każdego demokratycznego państwa. Jako pedagodzy w sposób szczególnie odczuwamy troskę o edukację dzieci i młodzieży oraz poczuwamy się do stania na straży prorozwojowego charakteru funkcjonowania polskiej szkoły, szczególnie w tej dotkliwej – zagrażającej zdrowiu i życiu – sytuacji.

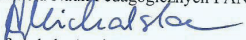
Warto także podkreślić, że niezależnie od okoliczności pandemii, jako okoliczności zmuszającej do szczególnej ostrożności w ochronie zdrowia, powszechne egzaminy zewnętrzne w kontekście ich celowości i rzeczywistego, obiektywnego pomiaru wiedzy uczniów kończących określony etap edukacji szkolnej budzą uzasadnione (publikacje z zakresu nauk pedagogicznych prezentują ustalenia naukowe uczonych na temat skutków zastosowania pomiarów testowych) dyskusje w gronie przedstawicieli świata nauki i praktyki oświatowej. Szczegóły propozycji nowych rozwiązań znajdują się w fazie prac koncepcyjnych Komitetu. Tym samym Komitet Nauk Pedagogicznych PAN deklaruje swoją gotowość do wypracowania alternatywnych możliwości monitorowania i szacowania poziomu rozwoju kompetencji poznawczych uczniów.

Członkowie Komitetu Nauk Pedagogicznych, mając na uwadze przedstawione argumenty, apelują do Pana Prezydenta o wycofanie się z egzaminowania zewnętrznego uczniów – szczególnie w obecnej sytuacji podporządkowanej nieprzewidywalnej w przebiegu i skutkach pandemii. Poziom oświaty powinien stanowić przedmiot stałej, prawdziwej i odpowiedzialnej troski najwyższych władz państwowych.

Komitet Nauk Pedagogicznych wyraża przekonanie, że przedstawione stanowisko zostanie potraktowane z należytą powagą.

Z wyrazami szacunku

Przewodnicząca
Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN

prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska

POLSKA AKADEMIA NAUK

Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych
Komitet Nauk Pedagogicznych

Poznań, dnia 31.03.2020 r.

Szanowny Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów

Szanowny Pan
Dariusz Piontkowski
Minister Edukacji Narodowej

Szanowny Pan
Marek Zagórski
Minister Cyfryzacji

LIST OTWARTY

Szanowny Panie Premierze, Szanowni Panowie Ministrowie,

Członkowie Prezydium Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk wyrażają zaniepokojenie nasilającym się zjawiskiem nierówności młodszych pokoleń Polaków w dostępie do edukacji zdalnej i – tym samym – narastającym problemem wykluczenia i marginalizacji.

Komitet Nauk Pedagogicznych, będący ogólnopolską reprezentacją wielu polskich środowisk pedagogicznych, uprawnioną statutowo do zabierania głosu w sprawach istotnych dla edukacji, a mających ogólniejsze znaczenie społeczno-kulturowe, szczególnie uważa istotność działań wartościowych pedagogicznie, tworzących środowisko sprzyjające rozwojowi dzieci i młodzieży w naszym kraju. W obliczu trwającej i niestety nasilającej się sytuacji pandemii COVID-19, decyzja Ministerstwa Edukacji Narodowej o obowiązkowej edukacji zdalnej jest skądinąd słuszna i pożądana, jednak wymaga właściwego rozpoznania możliwości dostępu uczniów do wymaganej infrastruktury informatycznej i wsparcia w tym zakresie poprzez stworzenie funduszu, który będzie dedykowany dzieciom i młodzieży ze środowisk, których możliwości techniczne i ekonomiczne znacząco ograniczają ich warunki rozwojowe, a w obecnej sytuacji kryzysowej są szczególnie dotkliwe i generują nierówności szans edukacyjnych. Biorąc to pod uwagę, Prezydium Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN czuje się zobowiązane wystosować apel o wsparcie finansowe bądź sprzętowe uczniowskich rodzin cyfrowo wykluczonych.

Należy podkreślić, iż edukacja cyfrowa, jako wsparcie kształcenia tradycyjnego z której nauczyciele i uczniowie mogli korzystać dotychczas w obranych zakresach, stała się dzisiaj koniecznością – doświadczamy bowiem edukacji cyfrowej w czystej formie. Dlatego niebagatelną rolę odgrywa korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych. Komitet Nauk Pedagogicznych PAN niepokoi sytuacja uczniowskich rodzin cyfrowo wykluczonych (szczególnie rodzin wielodzietnych) z powodu braku sprzętu i/lub słabych łączy internetowych. Oprócz wspomnianego problemu ze wszech miar godna podjęcia jest

odpowiedzialna refleksja: Jak wykorzystać dostępne narzędzia informatyczne, implementując do praktyki edukacyjnej w obecnej cyfrowej „czystej formie”, prorozwojowy – w najgłębszym sensie – model kształcenia...? Naszym zdaniem, brak dostępu każdego ucznia do wymaganej technologii informacyjno-komunikacyjnej działa niekorzystnie na organizację edukacji (i jej rozwój) jako dobra ogólnonarodowego.

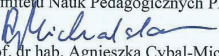
Członkowie Komitetu Nauk Pedagogicznych, kierowani troską o kształt edukacji w naszym kraju oraz powinnością dbałości o równy dostęp do edukacji dzieci i młodzieży mieszkających w małych ojczyznach które reprezentujemy, sami podejmują szereg inicjatyw służących poszanowaniu godności wszystkich obywateli naszego kraju, tak aby uwalniać przestrzeń społeczną od nierówności. W obliczu aktualnie trwającej pandemii inicjują w środowiskach lokalnych akcje odstępowania sprzętu rodzinom cyfrowo wykluczonym, który może służyć edukacji zdalnej.

Jako pedagodzy, mając świadomość spoczywającej na nas odpowiedzialności za jakość edukacji w naszym kraju, która jest fundamentalną częścią kultury każdego narodu, oczekujemy pilnych i adekwatnych działań w odniesieniu do problemu nierównego dostępu do infrastruktury informatycznej polskich uczniów, który z niepokojem obserwujemy.

Poziom oświaty powinien stanowić przedmiot stałej, prawdziwej i odpowiedzialnej troski najwyższych władz państwowych. Prezydium Komitetu Nauk Pedagogicznych wyraża przekonanie, że przedstawione stanowisko zostanie potraktowane z należytą powagą.

Z wyrazami szacunku

Przewodnicząca
Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN

prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska

POLSKA AKADEMIA NAUK

Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych
Komitet Nauk Pedagogicznych

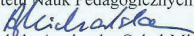
Oświadczenie**Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk w sprawie poparcia Komitetu dla Apelu Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich o zaniechanie wypowiedzi w przestrzeni publicznej stygmatyzujących jakiejkolwiek jednostki ludzkie i grupy społeczne**

Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, będący samorządną reprezentacją pedagogów polskich, uprawnioną statutowo do zabierania głosu w sprawach istotnych dla nauki, edukacji i rozwoju polskiego społeczeństwa, wyraża swoje zdecydowane poparcie dla „Apelu Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich o zaniechanie wypowiedzi w przestrzeni publicznej stygmatyzujących jakiejkolwiek jednostki ludzkie i grupy społeczne” (wyrażonego 18 czerwca 2020 roku), a także solidaryzuje się ze stanowiskami warszawskich Uczelni (Oświadczeniem Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 16 czerwca oraz Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie w sprawie homofobicznych treści w przestrzeni publicznej z dnia 18 czerwca 2020 r.).

Jesteśmy obywatelami – pedagogami, których charakteryzuje głębokie zaangażowanie w sprawy społeczne. Dlatego czujemy się w obowiązku zabrać głos w sprawie poszanowania wolności i godności człowieka oraz litery Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która zapewnia, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Z niepokojem obserwujemy wzrost napięcia w przestrzeni publicznej oraz tolerowanie zachowań dyskryminacyjnych wobec mniejszości (ostatnie ataki na osoby LGBT+). Przecistawiamy się wykorzystywaniu w debacie publicznej sformułowań stygmatyzujących jednostki ludzkie i grupy społeczne, uniemożliwiających porozumienie i w pełni utożsamiamy się ze stwierdzeniem Prezydium KRASP, że nieprzekraczalną granicą wolności słowa jest szacunek dla drugiego człowieka niezależnie od jego przynależności etnicznej, wyznania, narodowości czy orientacji seksualnej.

W poczuciu odpowiedzialności i nadziei apelujemy o odnowę życia publicznego w duchu godności i wzajemnego szacunku. W Preambule Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (ONZ, 1948) napisano, że *uznanie przyrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków wspólnoty ludzkiej jest podstawą wolności, sprawiedliwości i pokoju na świecie*. Apelujemy o rezygnację z odnawiania starych podziałów społecznych, dzielenia ludzi i zaprzestanie posługiwania się w dyskursie publicznym językiem stygmatyzującym. Apelujemy o wychowanie dzieci i młodzieży mieszkających w małych ojczyznach w duchu humanizmu i uniwersalnych wartości, poszanowania praw i wolności przynależnych każdemu człowiekowi, o realizację celów edukacyjnych z poszanowaniem wolności i praw jednostki oraz zasad demokratycznego państwa prawa.

Komitet Nauk Pedagogicznych PAN deklaruje gotowość do współdziałania ze wszystkimi, którzy kierując się dobrem wspólnym w społeczeństwie, troską o edukację przyszłych pokoleń, pragną poszanowania wolności i godności człowieka.

Przewodnicząca
Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN

prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska

POLSKA AKADEMIA NAUK

Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych

Komitet Nauk Pedagogicznych

9.08.2020 r.

Oświadczenie**Prezydium Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk w sprawie poparcia
Oświadczenia Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara
po wydarzeniach 7 sierpnia w Warszawie**

Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, będący samorządną reprezentacją pedagogów polskich, uprawnioną statutowo do zabierania głosu w sprawach istotnych dla kraju, nauki i rozwoju polskiego społeczeństwa, popiera treści zawarte w Oświadczeniu Rzecznika Praw Obywatelskich, dotyczącym niepokojących wydarzeń, które miały miejsce w ostatnich dniach w naszym kraju – szczególnie po wydarzeniach w dniu 7 sierpnia 2020 roku w Warszawie.

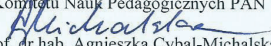
Komitet Nauk Pedagogicznych PAN uznaje jako jedno ze swoich podstawowych zadań działanie na rzecz odnowy życia publicznego w duchu godności i wzajemnego szacunku oraz akcentowania znaczenia dialogu, który jest ich wyrazem. Kierując się zasadami poszanowania praw człowieka i przeciwdziałania wszelkim przejawom dyskryminacji, zgodnie z duchem wcześniejszych dokumentów KNP PAN:

- Oświadczenia KNP PAN popierającego „Apel Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich o zaniechanie wypowiedzi w przestrzeni publicznej stygmatyzujących jakiegokolwiek jednostki ludzkie i grupy społeczne”

w poczuciu odpowiedzialności przeciwstawiamy się wykorzystywaniu w debacie publicznej sformułowań stygmatyzujących jednostki ludzkie i grupy społeczne, uniemożliwiających porozumienie. Nieprzekraczalną granicą wolności słowa jest godność i szacunek dla drugiego człowieka, niezależnie od jego przynależności etnicznej, wyznania, narodowości czy orientacji seksualnej. W obliczu nasilających się napięć w przestrzeni publicznej i radykalizacji stanowisk prowadzących do eskalacji konfliktów i podziałów w społeczeństwie popieramy przesłanie zawarte w Oświadczeniu Rzecznika Praw Obywatelskich opublikowane w dniu 8 sierpnia br. na stronie internetowej: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/RPO-po-wydarzeniach-7-sierpnia>

Jako obywatele – pedagodzy, apelujemy o podejmowanie działań i postępowanie w duchu humanizmu i uniwersalnych wartości, poszanowania praw człowieka, tolerancji, wzajemnego szacunku i wolności przynależnych każdemu człowiekowi, o realizację celów edukacyjnych z poszanowaniem wolności i praw jednostki oraz zasad demokratycznego państwa prawa.

Komitet Nauk Pedagogicznych PAN deklaruje niezmienną gotowość do współdziałania ze wszystkimi, którzy kierując się dobrem wspólnym w społeczeństwie, troską o dobro naszego kraju, odpowiedzialnością za edukację przyszłych pokoleń, pragną poszanowania wolności i godności człowieka.

Przewodnicząca
Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN

prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska

Komitet Nauk Pedagogicznych
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych

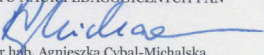
ZAŁĄCZNIK 1.

Stanowisko
Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk
z dnia 17 listopada 2020 roku
w sprawie sporządzania przez Ministra Edukacji i Nauki wykazu wydawnictw naukowych

W myśl artykułu 36 ust. 1 pkt. 9 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2020 poz. 1796) ustawowym obowiązkiem komitetów PAN jest ocena wydawnictw naukowych. Taką oceną powinna być poprzedzona każda zmiana i próba opublikowania przez ministerstwo wykazu czasopism i wydawnictw naukowych, zwłaszcza, że członkowie KNP PAN wcześniej w takiej ocenie uczestniczyli. Tymczasem w dniu 29 września 2020 roku Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego opublikował nowy wykaz wydawnictw naukowych, bez wiedzy i konsultacji z Komitetem Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. Komitet zatem nie miał wpływu na opublikowaną listę wydawnictw, na której znalazły się wydawnictwa nie publikujące wcześniej prac naukowych lub posiadające bardzo słabą pozycję w świecie nauki. Wykluczenie uczonych z procesu decydowania o liście wydawnictw naukowych jest praktyką, której nie możemy zaakceptować, gdyż ogranicza autonomię i wolność akademicką. Działania ministerstwa nie mają charakteru transparentnego, co postrzegamy jako niezgodne ze standardami demokracji uczestniczącej.

Komitet Nauk Pedagogicznych PAN oczekuje od ministerstwa uporządkowania aspektu prawnego tej sytuacji, w myśl propozycji zawartych UCHWALE NR 9/2020 KOMITETU NAUK PRAWNYCH POLSKIEJ AKADEMII NAUK, z dnia 15 października 2020 r., w sprawie naganych praktyk przy sporządzaniu wykazu wydawnictw naukowych oraz zaprzestania praktyk wykluczania naszego środowiska ze współdecydowania o zmianach regulujących działalność naukową. Jeśli dążymy do rozwoju polskiej nauki, to w decydowaniu o niej nie możemy pomijać jej twórców.

Przewodnicząca
KOMITETU NAUK PEDAGOGICZNYCH PAN

prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska